

the WEB WE WANT

Mladí lidé online - aktivity
mladých pro mladé

Web podle nás

Spolufinancováno
Evropskou unií

upc

Poděkování:

- členům sítí **Insafe** a **INHOPE** za jejich práci a snahu vést děti a mladé lidi k zodpovědnému používání internetových technologií;
- **Evropské komisi** za dlouhodobou podporu sítí a organizací Insafe a INHOPE v jejich snaze o zdokonalení internetového prostředí, prozíravý postoj a úsilí zajistit, aby byl Internet lepším místem pro děti;
- společností **Google** a **Liberty** za pomoc s vydáním této příručky;
- mnoha mladým lidem, kteří se na tvorbě příručky a testování všech aktivit podíleli; **dále zástupcům ministerstev školství** v síti European Schoolnet a **samotným pracovníkům organizace European Schoolnet** za jejich spolupráci a nadšení, se kterým se snaží změnit podobu vzdělávání začleňováním internetových technologií do výuky a studia.

Úvod

Internet je skvělé prostředí! Můžeme se tu setkávat s kamarády, sdílet oblíbenou hudbu a obrázky, nebo dokonce měnit svět - pokud tedy máme jako Malala a Marta dobré nápady, umíme napsat dobrý text a nebojíme se být aktivní (viz str. 15).

Na stránkách této příručky máte příležitost otestovat si své dovednosti, dozvědět se více o svých právech v online světě, nebo formulovat rady a vytvářet nástroje, které pak můžete sdílet s mladými lidmi z celého světa. Dozvíte se také, co si o některých online aktivitách myslí vaši vrstevníci a co od Internetu chtějí. Právě proto nese brožura název **WWW – the Web We Want! (Web podle nás!)**

Co si o Internetu myslíte? K čemu by měl sloužit? Podělte se s námi o své názory na stránkách www.webwewant.eu

YORICK, 22 let, student z Nizozemí
„Internet ... to je nejdůležitější zdroj kontaktů, hlavně obchodních. A lidé ze škol v různých zemích tu mohou navazovat partnerství a vyměňovat si nápady.“

CHARLOTTE, 17 let, studentka z Francie
„Zeptám se: Uměli bychom dneska žít bez Internetu? Mám-li být upřímná, myslím, že ne. Používáme ho už třeba k tomu, abychom zjistili, jak je venku. Stal se součástí našeho života, existují aplikace, které můžeme ovládat přes telefon. Internet má kladné i stinné stránky, mě ale fascinuje, že si na něm můžu kdykoli cokoli ověřit.“

TEREZA, 20 let, studentka medicíny z České republiky
„Bezpečné, inspirativní a svobodné prostředí, kde může každý sdělovat své nápady a názory, aniž by ho ostatní napadali nebo tvrdě kritizovali (záleží však na zákonech té které země).“

FLORAN, 20 let, student z Nizozemí
 „Internet je už teď dobrý. Má tu ale platit svoboda projevu, takže bych měl mít možnost stáhnout si vše, co je online.“

ISABELLE, 12 let, studentka střední školy z Nizozemí
 „...hledání informací, hraní her a posílání e-mailů.“

LIVI, 22 let, student ze Spojeného království
 „Internet je skvělý nástroj, který mi pomáhá komunikovat. Dělán tu všechno. Z videí na YouTube se učím, jak se co dělá. Texty, které máme na univerzitě povinné, čtu také online, všechno je tu aktuální.“

L'UBOŠ, 14 let, student ze Slovenska
 „Internet - chceme otevřené a bezpečné prostředí pro všechny.“

JOSH, 18 let, student strojírenské nástavby ze Spojeného království
 „Internet, to je pro mě komunikace s kamarády a společenský život - hlavně díky Facebooku. Taky tu rychle najdu informace.“

IOANNA, 17 let, studentka střední školy z Řecka
 „Internet by měl být taková skládačka. Každý člověk, ať žije kdekoli, se na netu podělí o své znalosti, a tak postupně vzniká „svět informací“. Lidé je aktualizují a doplňují, až už není potřeba nic upřesňovat.“

Obsah

Úvod	3
Moje práva a povinnosti na Internetu	
1.1. Poznejte svá práva a povinnosti	6
1.2. Tvrdý oříšek: smluvní podmínky	8
1.3. Když jsou vaše práva porušována ...	10
„Informace nejsou znalosti“, Albert Einstein	
2.1. Je čas zamyslet se kriticky	12
2.2. Nástroje důvěryhodného internetového novináře	15
2.3. Než cokoli zveřejníte, přemýšlejte	17
Jsme na webu aktivní	
3.1. Jednáme, reagujeme, vzájemně se ovlivňujeme ...	19
3.2. Buďte na Internetu sami sebou	23
3.3. Buďte aktivní ... a zodpovědní! Přemýšlejte dopředu ...!	26
Vytvářejte si svoji online identitu	
4.1. Představte se světu	29
4.2. Kým vším jste	31
4.3. Pravdu a nic než pravdu?	33
Soukromí - to nejcennější, co mám	
5.1. Utajení v online světě	35
5.2. Právo být zapomenut - odstraňování digitální stopy	37
5.3. Dejte o sobě vědět, ale nepřehánějte to!	40
5.4. Mé a tvé soukromí	42
Umělec v nás	
6.1. Co jsou autorská práva?	43
6.2. Jste piráti?	45
Co jste se naučili - jste webovými znalci či neználky?	47
Insafe ve vaší zemi	50

Více informací najdete www.webwewant.eu

1.1. Poznejte svá práva a povinnosti

„Neexistuje právo, se kterým by nebyla spojena nějaká povinnost.“ Samuel Taylor Coleridge

Práva

Určité právo chrání jedince nebo skupiny před nespravedlivým zacházením a každému umožňuje, aby mohl ve společnosti aktivně a naplno rozvíjet své kladné stránky. V právu jsou zahrnuty i povinnosti, které má každý jedinec či skupina vůči ostatním, a také úcta k sobě a k druhým. Na základě práva vznikají morální a právní závazky, které musí stát i jednotlivci dodržovat.¹

Vzdělávání

Osobní bezpečnost

Svoboda projevu

Právo na odpověď

Soukromí

Vlastnictví/autorství

Přesné informace

Přístup k informacím

Respektování

Bezpečné prostředí

Účast v diskusích apod

➔ Rozhodněte, které z uvedených pojmů označují vaše práva a které vaše povinnosti na Internetu. Zařadili byste některé do obou kategorií? Můžete uvést i další slova týkající se podle vás práv a povinností v online prostředí. Všechna svá práva a povinnosti najdete v „Úmluvě OSN o právech dítěte“ na těchto stránkách: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/pravo-na-netu.html>

PRÁVA

Svoboda projevu

POVINNOSTI

Respekt k ostatním

Joanna

Je mi 14.
Jaká práva a povinnosti pro mě na Internetu platí?

Josh

Je mi 18.
Liší se má práva a povinnosti od tvých?

➔ Myslíte si, že pro Joannu a Joshe platí jiná práva? Mají nějaké rozdílné povinnosti?

14 let

18 let

➔ Některá práva a povinnosti se doplňují, jiná si zdánlivě protirečí. Pokuste se odhalit a vysvětlit nějaké takové vztahy a protiklady mezi svými právy a povinnostmi na Internetu.

PRÁVA

POVINNOSTI

=

≠

¹ Australian Broadcasting Corporation (2000), 'Human Rights: What and When' (online), <http://www.abc.net.au/civics/rights/what.htm>.

1.2. Tvrdý oříšek: smluvní podmínky

Tvrdý oříšek

Obecná a specifická ujednání, ustanovení, požadavky, pravidla, upřesnění a normy, které jsou nedílnou součástí každé dohody nebo smlouvy.²

Určitě jste už někdy na webové stránce zaškrtnuli příslušné políčko a souhlasili tak s uvedenými smluvními podmínkami.

Víte ale, k čemu přesně se zavazujete? I když vám text může připadat nesnesitelně dlouhý a

plný nesrozumitelných právnických výrazů, zaškrtnutím políčka se pro vás uvedená práva a povinnosti stávají závaznými. Je tedy důležité snažit se text pochopit.

Zkusme se s tímhle problémem poprat hned teď ...

Pro obsah chráněný právy k duševnímu vlastnictví, jako jsou fotografie a videa (obsah podléhající duševnímu vlastnictví, DV), nám výslovně udělujete následující oprávnění, v souladu s vaším nastavením soukromí a nastavením aplikací: udělujete nám nevýhradní, přenosnou, převoditelnou, celosvětovou bezúplatnou (royalty-free) licenci na použití veškerého obsahu podléhajícího DV, který zveřejníte na Facebooku nebo v návaznosti na něj (Licence k DV). Tato licence k DV končí, jakmile svůj obsah podléhající DV odstraníte ze svého účtu, s výjimkou případů, kdy jste tento obsah sdíleli s ostatními (pokud jej také oni neodstranili).

Zdroj: .....

Q1 Odkud byl text převzat? (Odpověď uveďte na řádce výše.)

Q2 Souhlasili jste se smluvními podmínkami? ANO NE

Q3 Pokuste se úryvek převést do srozumitelnějšího jazyka a přepište ho do rámečku.

² BusinessDictionary (2012), 'Terms and Conditions' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/terms-and-conditions.html>.

VĚDĚLI
JSTE,
ŽE...?

Clément

Běžný uživatel by potřeboval na přečtení „pravidel ochrany soukromých údajů“ na všech stránkách, kde je během roku aktivní, 76 osmihodinových pracovních dní. Není tedy divu, že každý radši přeskóčí na konec textu a klikne na políčko „Souhlasím se smluvními podmínkami“.³

A protože jste nyní do právního žargonu už trochu pronikli, doporučujeme poznamenat si „překlady“ některých spojení. V budoucnu je určitě využijete. Vytiskněte si smluvní podmínky ze stránek, které běžně navštěvujete, a shrňte si klíčové body.

VĚDĚLI
JSTE,
ŽE...?

Odborníci vytvořili nástroje, které vám s překládáním složitých smluvních podmínek pomohou. Podívejte se např. na EULALyzer.

„Obrázek řekne víc než 1000 slov“

➔ Právě proto dnes často při komunikaci využíváme symboly. Určete význam těch následujících:

➔ A teď zkuste vymyslet ikony pro klíčové výrazy, na které pravděpodobně ve smluvních podmínkách narazíte.

Soukromí

³ The Atlantic (2012), 'Reading the Privacy Policies You Encounter in a Year Would Take 76 Working Days' (online), <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2012/03/reading-the-privacy-policies-you-encounter-in-a-year-would-take-76-work-days/253851/>.

1.3. Když jsou vaše práva porušována ...

Porušování práv

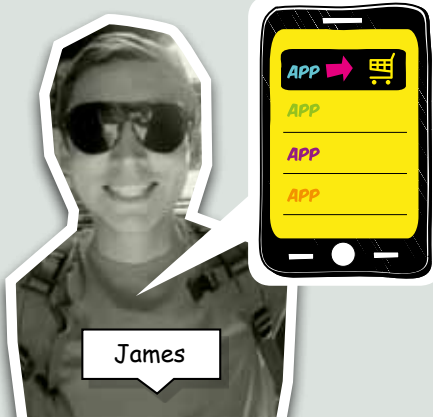
Chování, které je v rozporu s určitým zákonem nebo pravidlem. Porušení práva není automaticky pokládáno za trestný čin.⁴ V jazyce práva jsou častá také spojení **nedodržování**⁵ nebo **omezování práv**. Mluvíme např. o porušování autorských práv.

Existuje mnoho způsobů, jak mohou být vaše práva na Internetu porušena nebo omezena. Někdy jde o nedodržování netikety nebo běžně uznávaných pravidel etického chování na webu, jindy o porušení zákona, které může vést až k trestnímu stíhání.

► Uvedte některé situace, kdy jsou vaše práva na Internetu porušována nebo omezována.

1 Na vašem profilu na sociální síti někdo zveřejnil nevhodný komentář s vulgarismy.

2
3
4
5

James

„Koupil jsem si na Internetu jednu aplikaci, peníze mi ale z účtu pořád odcházely i potom. Máma se hrozně naštvála, povedlo se jí ale zařídit, aby mi všechny peníze vrátili.“

Jaká práva byla v tomto případě porušena? Myslíte si, že uživatel dodržel všechny své povinnosti? Jak myslíte, že se jeho mamince povedlo problém vyřešit? Informovali byste někoho o takové situaci? Pokud ano, koho?

Kam můžeme porušení svých práv nahlásit?

► Podívejte se na příklady porušení práv, které jste uvedli výše. Jaká by byla nejlepší řešení jednotlivých situací? Proberte různé možnosti a napište ty, které považujete za nejlepší.

1 Promluvit si s autorem komentáře, a pokud by to bylo nutné, tohoto uživatele zablokovat...

2
3
4
5

⁴ Merriam-Webster (2012), 'Violation' (online), <http://www.learnersdictionary.com/search/violation>.
⁵ Ibid, 'Infringement' (online), <http://www.learnersdictionary.com/search/infringement>.

► Domníváte se, že následující způsoby jednání jsou ve vaší zemi posuzovány jako nezákonné?

Jaké může mít takové porušení práv důsledky?

Nepřavdivé označování lidí na fotografiích.

ANO NE

Zveřejnění fotografie, kterou autor pořídil během kulturního programu, ačkoli na vstupence bylo uvedeno, že pořizování videonahrávek je zakázáno.

ANO NE

Zveřejnění obrázku, na kterém je symbol určitého kulturního prostředí (např. všem dobře známé logo, předmět, obličej apod.). Ačkoli je symbol je chráněn autorským zákonem, vlastník autorského práva uveden není.

ANO NE

Určitý člověk byl zatčen jako hacker mobilních telefonů, nebyl však odsouzen. Vy však na jeho profil napíšete „XY se nabourává do telefonů!!!!“

ANO NE

Založíte si na Facebooku profil pod jiným než svým skutečným jménem.

ANO NE

Ve vašem městě došlo k pouličním bojům. Sami se jich neúčastníte, na své zdi ale zveřejníte tento text: „Paráda! U nás ve městě se to bije! Skvělý!“

ANO NE

Učitel zveřejní na sociální síti fotku své třídy, nemá ale souhlas všech rodičů.

ANO NE

Patnáctiletá dívka se vyfotí nahá a fotku pošle svému příteli.

ANO NE

2.1. Je čas kriticky se zamyslet

Informace

Původní zpráva či sdělení. Každá informace je poznáním, proto je součástí poznávacích procesů. Informace snižují nejistotu jedince.⁶

Informace: Buď nebo necht být!

Jaké informace z Internetu získáváme?
Jaké informace na Internetu zveřejňujeme?

Internet je jako obousměrná silnice. Studenti by měli mít ve škole hodiny, kde by se učili, jak informace z Internetu využívat a zpracovávat.

Internet používám, když dělám úkoly do školy - je na něm strašná spousta informací, někdy až moc. Jednou jsem využila webovou stránku a potom zjistila, že informace z ní nejsou pravdivé. Byla to naprostá ztráta času.

Charlotte

Josh

Máme kapelu a na Internet dáváme informace o svých vystoupeních a videa s novými nahrávkami. Nevím, jestli se na ně dívá hodně lidí, ale kdo o nich ví, ten ano. Snadno takhle oslovíme spoustu posluchačů.

Na Internetu se strašně dobře nakupuje. Nejdřív se na oblečení kouknu v obchodě a pak jdu na Internet a koupím si ho levněji!

Když si chcete přes Internet něco zařídit, musíte zadat spoustu údajů. Trošku se bojím uvádět adresu a telefon. E-mailová adresa asi nevadí, ale pro jistotu jsem si jich založila víc, kdyby mi do některé schránky začal chodit tisíce spamů a reklam.

Livi

Jaké informace z Internetu získáváte vy?

Jaké informace na Internetu zveřejňujete?

Je to PRAVDA nebo LEŽ? Všichni si myslíme, že nás nikdo nepravdivou informací neoblafine. Autoři nejrůznějších podvrhů se však stále zdokonalují a my nutně nejsme čím dál chytřejší. Uvědomte si, kolikrát se vám otevře okno s oznámením, že jste právě vy byli vybráni nebo vyhráli první cenu?

Poznat podvod není vždycky jednoduché. Uspěli byste?

Prohlédněte si následující webové stránky. Poznáte, které jsou falešné?

Na více příkladů se můžete podívat na této adrese <https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/>. Udělejte si kvíz a zjistěte, jak rychle falešnou webovou stránku rozpoznáte.⁷

⁶ Hartl, P: Psychologický slovník, nakl. Budka, Praha 1994

⁷ Symantec (2012), 'Staying Safe Online' (online), <https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/>.

Jak poznáme, jestli jsou informace z Internetu spolehlivé a důvěryhodné?

VĚDĚLI
JSTE,
ŽE...?

33% dětí ze Spojeného království ve věku 12-15 let věří, že použijí-li internetový vyhledávač, najdou na všech nabídnutých stránkách pravdivé informace.⁸

▶ Dokážete zformulovat 5 pravidel pro účinné vyhledávání informací na Internetu?

1
2
3
4
5

➔ Bezpečné surfování na webu.

Nespolehlivé informace nepředstavují jediné nebezpečí, se kterým se můžeme při aktivitách na webu setkat. Dokážete do rámečků napsat další rizika, na která je třeba myslet? První rámeček jsme vyplnili za vás.

Viry

▶ Projděte si možná nebezpečí znovu a očísľujte je od 1 do 6. Číslo 1 přiřadte problému, který vás znepokojuje nejvíc. Porovnejte si se sousedy, jestli vybrali stejné rizikové situace a očísľovali je podobně jako vy.

⁸ Ofcom (2012), 'Children and Parents : Media Use and Attitudes Report' (online), <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/oct2012/main.pdf>, p.104.

2.2. Nástroje důvěryhodného internetového novináře

Žurnalistika

Povolání nebo činnost, jejíž podstatou je podávání zpráv o událostech, pořizování fotografií a úprava textů pro některé z masových médií.⁹

Oblíbený způsob, jak mohou občané podávat ostatním aktuální zprávy o událostech ve svém okolí, představují blogy. Dokonce i děti a mladí lidé mají možnost ovlivnit názor veřejnosti. Přečtěte si následující dva příklady.

1

„Ozbrojený příslušník Talibanu postřelil a zranil Malalu Yousafzai, čtrnáctiletou dívku, která vedla kampaň za vzdělání. K incidentu došlo v úterý v pákistánském údolí Svát. Útočník označil dívčiny aktivity za „nemravné“.

<http://www.eldiario.es> 04/01/2013¹⁰

▶ Vyhledejte si příběh Malaly Yousafzai na Internetu. Popište, co Malala dělala a jaký byl výsledek jejích aktivit.

Co Malala dělala?

Výsledky jejích aktivit:

2

A tady je další příběh, tentokrát je jeho hrdinkou devítiletá bloggerka.

„Před několika měsíci se jméno Marthy Payne, devítileté školačky ze skotského města Lochgilphead, objevilo v titulcích zpráv. Místní zastupitelstvo „zakázalo“ její blog, na kterém se vyjadřovala ke školním obědům.“

http://internacional.elpais.com/internacional/2012/10/09/actualidad/1349803826_953616.html / 15/06/12¹¹

▶ Co a jakým způsobem Martha dělala? K čemu její aktivity vedly?

Co Malala dělala?

Výsledky jejích aktivit:

▶ Jaké nejvíce důvěryhodné zdroje informací jste o Malale a Martě našli a proč je za spolehlivé považujete?

⁹ The Free Dictionary (2012), 'Journalism' (online), <http://www.thefreedictionary.com/journalism>.

¹⁰ Khazan, O. (2012), 'Interview with 14-year-old Malala Yousafzai who was shot by Taliban' (online), <http://www.washingtonpost.com/blogs>.

¹¹ Payne, M. (2012), 'Martha Payne: diary of a girl who fed the starving' (online), <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews>.

Do rámečků napište 5 „prostředků“, kterými si podle vás Malala a Martha zajistily, že jejich blogy mají vliv a jsou důvěryhodné? Souhlasíte s nástrojem, který je uveden jako první?

- 1 Své osobní zkušenosti sdělují objektivně, nesnaží se však vyvolat senzaci.
- 2
- 3
- 4
- 5

Zamyslete se teď, jaké možnosti má internetový novinář v porovnání se svým kolegou, který pracuje pro jiná média. A jak je to obráceně? Je něco, co neinternetový novinář udělat může, ale internetový ne? (Přemýšlejte např. o autorských právech, ověřování kvality, šíření informací...)

Internetový novinář
může

Neinternetový novinář
může

Malala a Martha kritizovaly situace, které se jim nelíbily. Zkuste nyní napsat krátký, nejméně desetiřádkový informativní text na blog. Zamyslete se nad nebezpečím, které jste na str. 14 v kapitole „**Bezpečné surfování na webu**“ označili číslem 1. Proč by nás všechny právě toto riziko související s Internetem mělo znepokojovat a co v této věci můžeme udělat?

Nejdříve si ověřte faktografické informace. Potom se zeptejte kamarádů, jestli je pro ně váš text srozumitelný a věrohodný. Svůj krátký blog zveřejněte na stránkách www.webwewant.eu. Můžete tu také ohodnotit další zveřejněné texty.

Svoboda projevu

Člověk má právo ústně, písemně i jinými komunikačními kanály svobodně vyjadřovat své myšlenky a názory, pokud nepoškozuje osobnost a/nebo pověst jiného člověka zveřejňováním nepravdivých či zavádějících informací.¹²

Rozhodli jste se na sociální síti zveřejnit některé fotografie z večírku, který se konal minulý víkend. Které fotky zveřejníte a které své kamarády označíte?

► **Kamarádka:** Amy je jedna z vašich nejlepších kamarádek. Internet nepoužívá tak často jako vy. Hraje ve školním divadelním souboru a brzy bude dělat konkurz do zábavného televizního pořadu.

► **Přezdívka na Twitteru:** @amy_singdances

► **Cíle v životě:** Svůj talent chce uplatnit v muzikálech a zábavných televizních pořadech.

► **Charakteristika:** Zábavná, zajímá se o druhé, citlivá - bude to pravděpodobně ona, kdo vám bude naslouchat, až si budete chtít popovídat.

► **Zájmy:** zpěv, tancování, k jídlu kuře v omáčce piri piri, zábava s kamarády

► **Kamarád:** Aidan je jeden z vašich nejlepších kamarádů, znáte se vlastně už od narození! Miluje hudbu, spoustu času tráví tvorbou nových nahrávek a sledováním jejich hodnocení na stránkách SoundCloud.

► **Přezdívka na Twitteru:** musicandaidan

► **Cíle v životě:** Chce být učitelem hudby.

► **Charakteristika:** Nedokáže se vyjadřovat neuvulgárně! Snadno se nechá otrávit, ale když pracuje na nahrávkách, nálada se mu zlepšuje.

► **Zájmy:** skládání hudby, poslech hudby, návštěvy nových hudebních festivalů

► **Kamarádka:** Samanta je skrytý génius. Přeskočila třídu, protože je neuvěřitelně chytrá na matematiku. Ve vaší partě má pověst akční dívky. Do všeho se vrhá a miluje ostřejší diskuse.

► **Přezdívka na Twitteru:** @sexy_sam_can

► **Cíle v životě:** Chce se dostat na vysněnou pozici, zároveň si ale užívat života.

► **Charakteristika:** Samanta je vaše nová kamarádka. Všechno dělá rychle a o následcích většinou nepřemýšlí. Má bláznivý smysl pro humor a právě ona vás nejspíš rozesměje.

► **Zájmy:** Baví ji skoro všechno!

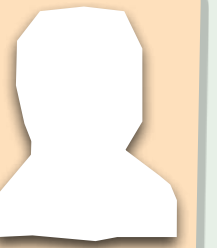
► **Kamarád:** Nate pořád leží v knížkách. Je z velmi konzervativní rodiny, rodiče přísně dohlížejí na jeho studium. Soustředí se na testy a zkoušky, málokdy se jde někde bavit. Když už ale vyrazí, chová se doslova jako utržený ze řetězu!

► **Přezdívka na Twitteru:** Twitter nepoužívá.

► **Cíle v životě:** Chce stát právníkem. Má rád drahé oblečení a potřebuje dobře placenou práci, aby si ho mohl dovolit!

► **Charakteristika:** Nate je spíš stydlivý.

► **Zájmy:** dívky a také alkohol v množství větším než je rozumné (Pokud se zrovna neučí!)

Co se o víkendu mohlo stát?
Kdo z kamarádů by mohl reagovat špatně, pokud byste fotografie zveřejnili bez jeho souhlasu?

Je některý z kamarádů zranitelnější než ostatní?
O kterém z kamarádů se domníváte, že by zveřejnění fotek na Internetu snesl nejlépe?

¹² BusinessDictionary.com (2013), 'Freedom of expression' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/freedom-of-expression.html>.

Přečtěte si pozorně všechny profily. Kterého z kamarádů by mohlo označení nevhodných fotografií ranit?

► **Kamarádka:** Saša nedávno změnila školu, ve vaší partě kamarádů je nová. Byla obětí internetové šikany a dává si velký pozor, jaké informace o sobě na Internetu zveřejňuje.

► **Přezdívka na Twitteru:** Svůj profil na Twitteru si Saša zrušila.

► **Cíle v životě:** Chce být státním zaměstnancem a ze své pozice podporovat charitativní organizace bojující se šikanou.

► **Charakteristika:** Saša není stydlivá, ale je pro ni těžké začít důvěřovat novým lidem. Na škole se snaží zapojit do programu dobrovolné pomoci mezi vrstevníky.

► **Zájmy:** dobrovolná práce a cestování

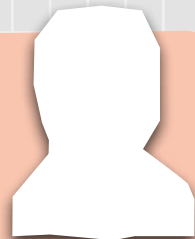
► **Kamarádka:** Sabina strašně ráda sleduje módu. Založila si blog o oblékání pro volný čas. Blog je velmi úspěšný a Sabina má příjem z reklam, které zde zveřejňuje.

► **Přezdívka na Twitteru:** @sabinelovesstyle

► **Cíle v životě:** Chce se stát novinářkou a psát o módě.

► **Charakteristika:** Sabina má hrozně moc kamarádů, s většinou z nich se poznala přes blog. S kamarády mimo Internet se moc často bavit nechodí.

► **Zájmy:** Ráda navazuje nová přátelství a tráví čas s přítelem.

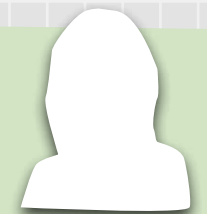
► **Kamarád:** V partě o Maxovi každý ví, že je blázen do počítačů. Programuje už několik let.

► **Přezdívka na Twitteru:** @javaMAXpython

► **Cíle v životě:** Chtěl by vymyslet novou počítačovou hru, která by se stala hitem.

► **Charakteristika:** Výborný kamarád. Ve virtuálním i nevirtuálním světě vám Max vždycky dobře poradí. Pokud má pocit, že na sociálních sítích někoho šikanují, snaží se ho bránit.

► **Zájmy:** Většinu času tráví na Internetu, koníčky má ale také v reálném světě - miluje fotbal a výborně vaří!

► **Kamarád:** Marcus platí za hlavního baviče party. Hodně hraje rugby, rád si ze svých kamarádů střílí.

► **Přezdívka na Twitteru:** @mrmarcuszzz

► **Cíle v životě:** O budoucnosti nepřemýšlí.

► **Charakteristika:** Marcus je pro každou legraci, občas ale nechá věci zajít příliš daleko, hlavně na Internetu. Moc se nedokáže na věci podívat očima jiných lidí.

► **Zájmy:** všechny sporty a zábava s kamarády

Myslím, že je to jenom na tobě, jestli fotky na sociálních sítích zveřejníš nebo ne.

Charlotte

Záleží na fotce, ale nechci, aby cizí lidi mohli moje fotky označovat.

Isabelle

Svoboda projevu patří mezi velmi důležitá lidská práva. Podívejte se znovu do Všeobecné deklarace lidských práv (<http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/pravo-na-netu.html>).

Jaká lidská práva bychom podle vás měli v souvislosti s Internetem chránit obzvlášť pozorně?

Podle výše zveřejněných profilů si teď napište vlastní. Vytvořte takový, jaký by na základě vaší digitální stopy pravděpodobně sestavili vaši kamarádi. **Druhá možnost:** Vytvořte podle digitální stopy profil některého svého kamaráda.

3.1.

Jednáme, reagujeme, vzájemně se ovlivňujeme ...

„Vždycky jsem nesnášel představu, že bych život jen pozoroval. Kým jsem, když nejsem účastníkem? Musím se zúčastnit, abych byl.“ Antoine de Saint-Exupery (Autor knihy „Malý princ“)

Aktivní účast

Angažovanost a aktivní podíl na činnosti určité skupiny.¹³

Jakým způsobem se do „aktivit skupiny“ zapojujete VY osobně?

Komunikují spolu lidé všemi těmito multimediálními kanály stejně?

Každý den posílám SMSky lidem, na které mám kontakt. Krátká zpráva udělá každému radost a někdy se docela hodí, když takhle můžete dát třeba vědět, že se zpozdíte.

Joanna

Používám Twitter, protože když často aktualizujete statusy na Facebooku, máte pak mnoho informací na „timeline“. Twitter je méně osobní než „instant messaging“, komunikuji přes něj s lidmi, kterým nechci dávat svoje číslo.

Floran

¹³ WordNet Search (2012), 'Participation' (online) <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?s=participation>.

➔ Přečtěte si následující situace. U každé nakreslete jednu či více ikon z předchozí stránky a ukažte, jakou formu (formy) komunikace byste zvolili.

1. Chcete kontaktovat firmu, ve které byste rádi získali pracovní zkušenosti.

2. Po nějaké době, kdy jste byli pryč, chcete dát kamarádům vědět, že jste zpátky doma.

3. Pokoušíte se usmířit s člověkem, se kterým jste se pohádali.

4. Chcete ostatním ukázat fotky z letního cestování.

5. Chcete si v soukromí popovídat s blízkými kamarády.

6. Chcete přispět do internetové diskuse na téma, které vás velmi zajímá.

7. Chcete si stěžovat v obchodě, protože máte problémy s výrobkem, který jste si zde koupili.

8. Chcete probrat určitý problém důvěrně s poradcem na Internetu.

9. Chcete sdělovat novinky rodinným příslušníkům, kteří žijí daleko.

Projděte si všechny situace ještě jednou. U situací, pro které by se podle vašeho názoru hodilo spíš osobní setkání, napište „o“.

Proč by byl rozhovor z očí do očí lepší?

➔ Na následujících řádkách popište 5 rozdílů mezi osobní komunikací a komunikací po Internetu. První rozdíl je uveden.

1 Komunikuje-li spolu více lidí, nemohou při osobním setkání mluvit všichni najednou. Na Internetu ale mohou všichni ve stejnou chvíli psát komentáře např. na blog nebo do fóra.

2

3

4

5

Nezapomeňte, že i když jste si komunikační kanál vybrali pečlivě, může si adresát zprávu vyložit nesprávně!

Měli byste pečlivě zvažovat, co na Facebooku zveřejňujete - ostatní vás kontrolují. Ve skutečnosti nemůžete říkat, co chcete, a cokoli řeknete, může být pochopeno mylně...

Charlotte

➔ Protože nemůžeme vidět výraz obličeje nebo gesta osoby, se kterou komunikujeme (pokud tedy zrovna nepoužíváme webovou kameru), vznikly „smajlíky“. Všichni známe symboly jako 😊 („veselý“) nebo 😞 („smutný“), ty se však nepoužívají všude na světě. Dokážete rozšifrovat tyhle japonské emotikony?

(^_^)

(T_T)

(o.o)

(^-)

m(_ _)m

(*^.*^*)

\(^_^)/

(>_<)>

(^o^)

d(^_^)b

Na stránkách www.webwewant.eu se podívejte na další emotikony. Dole na následující stránce zjistíte, jaký je skutečný význam japonských symbolů.

➔ Díky „smajlíkům“ a emotikonům budou vaše elektronické zprávy srozumitelnější. Přemýšlejte, co zajišťuje větší srozumitelnost v nevirtuálním světě. Jaké „nástroje“ (např. řeč těla, intonaci apod.) použijete, když chcete v reálném světě vyjádřit tyto postoje?

Přátelský vztah/radost	Legrace
Kamarádské popichování	Naštvanost/podrážděnost

➔ Stalo se vám někdy ve virtuálním nebo reálném světě, že adresát vaši zprávu pochopil nesprávně? Popište, o jakou situaci šlo a jak jste ji vyřešili.

➔ Dokážete zformulovat 5 rad, jak nepochopení na Internetu zabránit? Své rady nám pošlete na stránky www.webwewant.eu.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Ódpovědi: jsem šťastný, smutný (pláč), překvapený, mrkám, omlouvám se (úklona), stýdlý se, volám hurá (ruce nahore), mám starost, zpívám nebo se hlasitě směji, poslouchám hudbu - mám na uších sluchátka.

3.2. Bud'te na Internetu sami sebou

Hodnoty

Zásady a normy chování. Individuální názor na to, co je v životě důležité a dobré.¹⁴

Jaké jsou vaše zásady na Internetu?
Chováte se na Internetu jinak než mimo něj?

Lisa

Na Facebooku určitě říkám věci, které bych nikomu do očí neřekl. Na Internetu je mnohem snazší mluvit přímo, myslím si ale, že to někdy může někoho ranit.

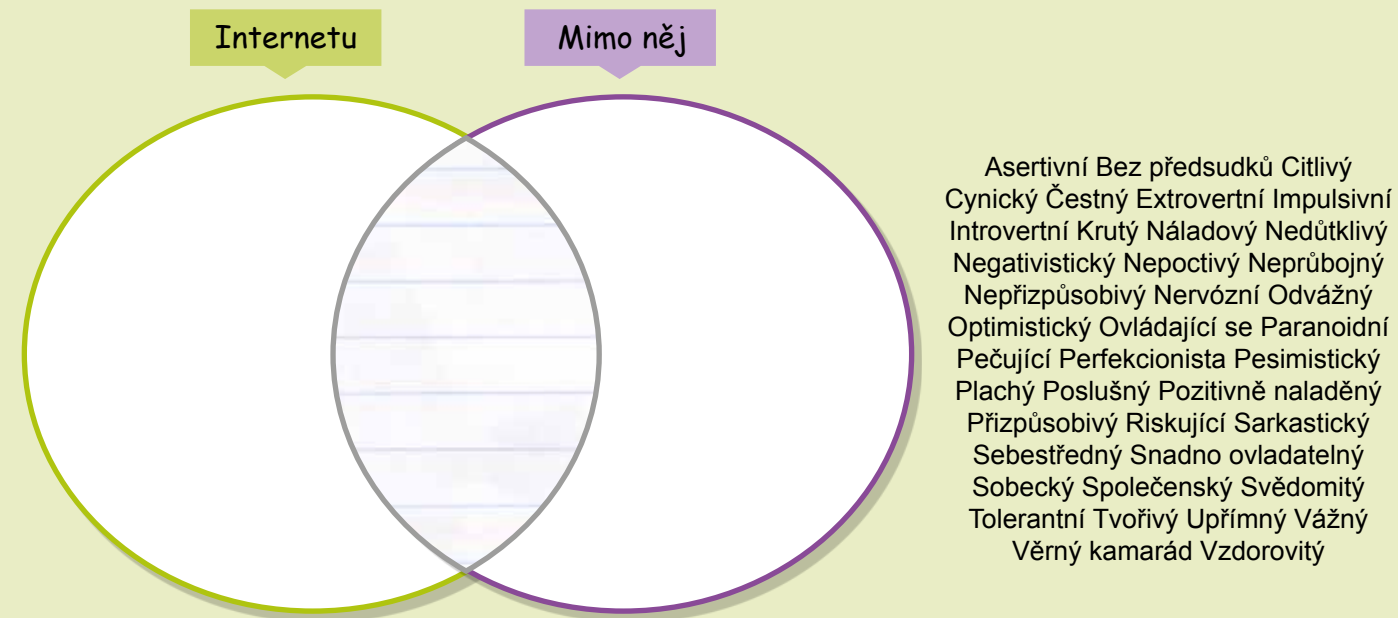
VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

V nedávném průzkumu organizace Childnet International prohlásilo 45% mladých lidí, že se na Internetu nechová jinak než v nevirtuálním světě.¹⁵

Manon

➔ Jaké hodnoty uznáváte na Internetu a jaké mimo něj? Vyberte z následující nabídky slova, která charakterizují vaši osobnost a životní hodnoty. Ve kterém světě se projevuje vaše „skutečné já“ - v reálném či virtuálním? Výrazy nejlépe vystihující vaši osobnost napište do kroužku označeného „online“ nebo „offline“, případně do průniku obou. Chcete-li, můžete si přidat další slova.

¹⁴ Oxford Dictionaries (2012), 'Value' (online), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/value>.
¹⁵ Více informací najdete zde: <http://www.youthigfproject.com/2012baku.html>.

Myslíte si, že je snazší „být sám sebou“ na Internetu nebo mimo něj?

Na Internetu V reálném světě V obou prostředích V žádném z obou prostředí

➔ Přenést své hodnoty ze skutečného světa do virtuálního prostředí může být velmi obtížné.

Podívejme se na několik příkladů, kdy lidé ztrácejí soudnost a zapomínají na obecně přijímané zásady slušného chování. Dokážete všechny pojmy vysvětlit? Pokud si je vyhledáte, nezapomeňte uvést zdroj informací.

Trolling: _____

Šikana: _____

Posmívání: _____

Sexting: _____

Fraping: _____

➔ Temnější stránky Internetu. Přečtete si popisy situací. Dokážete určit, v čem je jádro problému?

Napište, jak byste problém vyřešili.

Jari

Mělo by být mou soukromou věcí, co na Internetu zveřejním. V téhle škole to ale neplatí. Všechno co napíšeš online, na co se podíváš, všechno je vidět.

Problém: _____

Řešení: _____

Problém: _____

Řešení: _____

Tu zprávu jsem jí poslal jen tak z legrace, dopadlo to ale strašně. Běžela s pláčem za rodiči, ti si stěžovali ve škole a já jsem měl obrovské průšvih. Jak je možný, že nepochopila, že jen tak blbnu?

Nathan

Problém: _____

Řešení: _____

Judith

Je to strašná nespravedlivost. Tu fotku jsem posílala jen jemu, nikdo jiný ji neměl vidět. Věřila jsem mu, ale teď se cítím příšerně. Všichni mi říkají, že už s tím nic nenadělám, že ji zpátky nedostanu. Smějou se mi a já nechápu, jak jsem mohla být tak hloupá.

Nejhorší věc, jaká se mi na Internetu stala!

Na Facebooku jsem napsala krátký vzkaz na kamarádovu zeď. Byl tam ale nějaký virus a zpráva se odeslala víckrát. Další den jsem se koukla na svůj profil a zjistila, že zpráva se odesílá znova a znova! Kamarád už měl víc než stránku popsanou tím samým vzkazem, opakoval se strašně mockrát!

Joanna

➔ 1. krok: Do sloupečku vlevo napište, jakou nejhorší situaci jste zažili a jaké měla důsledky. Nepříjemný zážitek rozdělte do pěti jasných fází.

1. Začalo to ...

2. Potom ...

3.

4.

5.

➔ 2. krok: Změňte chod událostí. V jakém okamžiku jste mohli změnit průběh událostí tak, aby výsledek nebyl nepříjemný? V rámečcích vpravo popište, jak mohlo vše probíhat jinak.

3.3. Bud'te aktivní ... a zodpovědní!

Aktivní jednání

Takové chování, při kterém člověk situace vytváří a ovlivňuje jejich vývoj, nereaguje pouze na to, co se již stalo.¹⁶

Na Internetu je důležité mít stále věci pod kontrolou.

Máte pod kontrolou to, co na Internetu publikujete, jaké zdroje využíváte a vztahy, které tu navazujete? Při aktivitách na Internetu si možná najdete kamarády mezi lidmi, které znáte **pouze** z virtuálního prostředí

Jak byste odpověděli na tyto otázky?

Q1 Kdy se váš známý z Internetu stává vaším kamarádem?

Q2 Je vždy nebezpečné, když se s někým znáte pouze z Internetu?

Q3 Mělo by být tomu, komu ještě nebylo 18 let, dovoleno domluvat si schůzky s kamarády z Internetu?

Q4 V čem je výhodné, že můžeš s kamarády z Internetu mluvit o osobních věcech? Je to v něčem problematické?

Nezapomínejte: Chcete-li se s kamarády z Internetu setkat osobně, měli byste o tom předem říci dospělé osobě, které důvěřujete (např. někomu z rodičů, člověku, který je za vás zodpovědný apod.)

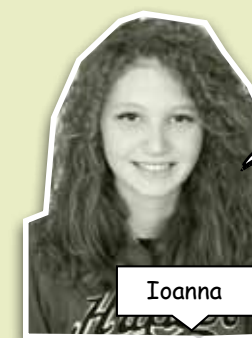
Přemýšlejte dopředu!

Přečtěte si následující situace. Označte takové, ve kterých je podle vašeho názoru osobní setkání s kamarádem, kterého jste dosud znali jen z Internetu, bezpečnější.

☐	Domluvíte se, že se potkáte a celou schůzku strávíte na veřejném místě, kde se pohybuje hodně lidí. Nerozhodnete se tedy najednou, že půjdete do parku nebo k někomu z vás domů.
☐	Se svým kamarádem se na Internetu znáte už dlouho a víte toho o něm hodně.
☐	Vyměnili jste si telefonní čísla a kontakty pro „instant messaging“ (ICQ, Skype apod.).
☐	O schůzce jste řekli rodičům nebo odpovědné osobě a dodržujete jejich rady ohledně bezpečného setkání.

¹⁶ Oxford Dictionaries (2012), 'proactive' (online), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/proactive>.

☐	Váš kamarád z Internetu je v kontaktu také s vašimi kamarády z nevirtuálního světa.
☐	Nabíli jste si telefon a ověřili, že máte dostatečný kredit.
☐	Na Internetu jste si našli a prozkoumali profil svého online kamaráda. Víte, jak se vyjadřuje a s jakými lidmi sdílí zprávy, obrázky apod.
☐	O schůzce jste řekli kamarádům a jdete na ni všichni společně.
☐	Se svým internetovým kamarádem jste mluvili přes webovou kameru a máte pocit, že mu můžete důvěřovat.
☐	Víte, že se nenecháte vtáhnout do žádné diskuse, při které byste se cítili se svým internetovým kamarádem nepříjemně.
☐	Domluvili jste se rodičem/zodpovědnou osobou/kamarádem, že vám během schůzky zavolá, ujistí se, že je všechno v pořádku, nebo vám poskytne důvod k odchodu, pokud vám setkání nebude příjemné.

Ioanna

Nejhorší věc, která se mi na Internetu stala? Povídala jsem si s jedním člověkem a potom jsem zjistila, že není tím, za koho se vydává.

Zamyslete se: Kdyby o vás na Internetu nebyla žádná informace, jaký obrázek by si o vás ostatní nejspíš utvořili?

Mějte vše pod kontrolou! Na Internetu máte k dispozici řadu nástrojů, pomocí kterých můžete kontrolovat své vztahy. Jak ale kontrolovat materiály, které vy... nebo vaši kamarádi... na Internet dáváte?

Dokážete si představit situaci, kdy by nějaká vaše internetová aktivita z mladších let mohla později omezit vaše možnosti?

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

V roce 2006 přejížděl Andrew Feldmar, psychoterapeut pracující ve Vancouveru, kanadsko-americké hranice. Jel na letiště do Seattlu vyzvednout kamaráda, podobnou cestu absolvoval předtím už mnohokrát.

Tentokrát však celní úředník hledal na Internetu a zjistil, že v roce 2001 Feldmar v odborném časopise uvedl, že v 60. letech experimentoval s LSD. Z tohoto důvodu byl Feldmarovi vstup do USA zakázán.

„Tenhle případ ukazuje, že digitální technologie zbavily naši společnost schopnosti zapomínat a nahradily ji bezchybnou pamětí.“¹⁷

➔ Představte si, že jste úspěšným čtyřicetiletým designerem webových stránek. Je pro vás důležité, aby vás lidé na Internetu vnímali kladně a viděli, že jste zde velmi aktivní. Přemýšlejte o následujících informacích, které existují v digitální podobě. Kdybyste mohli nastavit lhůtu platnosti informací, tedy datum, po kterém by byly odstraněny, udělali byste to? Pokud ano, jaký rok byste zvolili?

Vaše fotografie, které kamarádi dali na Internet letos.	Článek na blogu, který jste zveřejnili, když vám bylo 10 let.	Vaše komentáře na stránkách kamarádů na sociálních sítích.
Vaše odpovědi na stránkách, kde mohou uživatelé anonymně klást dotazy a odpovídat na ně.	Fotky vás samotných, vaší rodiny a přátel, které jste zveřejnili na Twitteru.	Webové stránky, které jste vytvořili v patnácti letech.
Blog, na kterém každý den publikujete nový článek.	Informace převedené na „timeline“ (tzv. „časovou osu“) z aplikací, které používáte.	Informace uložené na sociálních sítích, které už nevyužíváte.

¹⁷ Jeffries, S. (2011), 'Why we must remember to delete – and forget – in the digital age (online) <http://www.guardian.co.uk/technology/2011/jun/30/remember-delete-forget-digital-age>.

4.1. Představte se světu

Identita

Soubor rysů, podle nichž je jedinec známý v určité specifické skupině. Individuální charakteristické rysy, které umožňují člověka rozpoznat.¹⁸

Každý má svoji vlastní identitu danou rozsáhlým souborem charakteristických znaků. Vymenujte co možná největší počet znaků, které určují vaši identitu v reálném životě.

CESTOVNÍ PAS

JMÉNO:

CHARAKTERISTICKÉ RYSY:

ŽIVOTNÍ CÍLE:

ZÁJMY:

JINÉ:

Pokud jste aktivní na webu, vytváříte si zde podobně jako v reálném světě svoji online identitu.

V online světě vaši identitu určuje řada různých věcí. Dokážete některé z nich vyjmenovat?

1 Vaše zveřejněné fotografie

2

3

4

5

6

7

8

¹⁸ Collins (2012), 'Identity' (online), <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/identity>.

Daniel Solove
Vaše pověst v budoucnosti

„Pomluvy mohou pověst člověka nespravedlivě poškodit. Často jde o směs polopravd a neúplných historek.“¹⁹

Můj profil na sociálních sítích?
To je moje identita na Internetu.

Luboš

Vaši pověst na Internetu často určují drobné detaily, které o vás lidé najdou, informace, které jste sami zveřejnili, nebo fotky dostupné na webu.

Informace, které o vás ostatní na webu najdou, vás mohou ukazovat ve špatném světle. Mnoho z nich může být samozřejmě vytrženo z kontextu. Tím se však nikdo nezabývá. Jakmile lidé vidí vaši fotku nebo informace o vás, hned si na vás udělají názor.

➔ Jakým dojem vyvolávají tyhle fotky?

Vím, že si mě zaměstnanci univerzit budou vyhledávat na Internetu, proto jsem se rozhodl vytvořit si opravdu jednoznačně kladný profil. Pokud tedy opravdu chtějí hledat, využiju toho a ukážu jim, co chci, aby viděli!

Život na netu je skvělý. Nikdo z mých kamarádů nemá rád stejnou hudbu jako já a někteří si myslí, že se oblékám trošku bláznivě. Na Internetu mě ale berou, najdu tu další lidi, kteří přemýšlejí jako já, přijímají mě, nemusím předstírat, že jsem někým jiným.

➔ Jsou ještě jiné situace, ve kterých můžete svůj internetový profil využít pro dobrou věc?

4.2. Kým vším jste

Persona/Maska

Výraz C. G. Junga označující masku, sociální fasádu. Určitá charakteristika, která na člověka zdánlivě platí a která se často liší od toho, jaký člověk je ve skutečnosti nebo jak se chová v soukromí.²⁰

➔ Vaše identita není neměnný stav. Nejen že se může v průběhu života měnit, ale jeden člověk může mít více identit podle toho, v jakém prostředí se pohybuje. Dokážete popsat různé identity, které v následujících situacích přijímáte?

Ve škole

Doma

(např. ve vztahu k rodičům, prarodičům, sourozencům)

Ty

V místní komunitě

V komunitách na sociálních sítích

Na pracovním trhu

- Zodpovědný mladý člověk
- Sociální pracovník pro mládež
- Zaměstnanec místní pekárny o nedělích

¹⁹ Solove, D.J. (2007), 'The Future of Reputation', New Haven: Yale University Press, p. 189.

²⁰ Cambridge Dictionaries online (2013), 'persona' (online), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/persona?q=persona>.

➔ Vyberte si čtyři „různé“ identity, které jste uvedli v předchozím cvičení, a doplňte požadované informace do mapy identity.

Vy

Situace:

Charakteristické rysy:

Jak komunikuji:

Aktivity:

Situace:

Charakteristické rysy:

Jak komunikuji:

Aktivity:

Situace:

Charakteristické rysy:

Jak komunikuji:

Aktivity:

Situace:

Charakteristické rysy:

Jak komunikuji:

Aktivity:

➔ Na mnoha sociálních sítích dnes mají uživatelé možnost rozdělit si své internetové přátele do různých „skupin“ a určit, co se kterou skupinou chtějí sdílet. Založení jakých skupin vám připadá užitečné a jaký přístup k informacím byste „přátelům“ v jednotlivých skupinách umožnili?

Skupina	Sdílené informace
1 Blízcí kamarádi ze školy	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

4.3. Pravdu a nic než pravdu?

Klamání

Způsob chování, kterým přimějete jiného člověka, aby věřil něčemu, čemu sami nevěříte.²¹

Při vytváření online identity se často ptáme, jestli musíme vždy uvádět přesné informace o tom, kdo jsme. Kde je hranice mezi záměrnou ochranou údajů a vytvářením „klamných identity“?

➔ Co si myslíte o následujících scénářích? Souhlasíte s chováním těchto lidí? Je takové jednání přijatelné? Mohli se zachovat lépe?

▶ **Sáře** je 12, ale hrozně moc si přeje mít profil na Facebooku. Protože je ale ve smluvních podmínkách na těchto stránkách stanoveno, že uživatelé musí být více než 13 let, založí si profil jako osmnáctiletá slečna.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

▶ Ačkoli **Tom** miluje večírky, na svém profilu na LinkedInu uvádí jen své vzdělání a takové koníčky, které by mohly zaujmout případné zaměstnavatele. Tancování a oslavy mezi zálibami nezmiňuje, myslí si, že by to nemuselo působit dobře.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

▶ **Laura** se chce zaregistrovat na sociální síti. Místo svého skutečného jména, jak je požadováno, uvede vymyšlené.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

²¹ Truth about Deception (2012), 'What is the Definition of Deception?' (online), <http://www.truthaboutdeception.com/lying-and-deception/ways-people-lie/what-is-deception.html>.

5.1. Utajení v online světě

▶ **Bart** má problém, o kterém nechce mluvit s rodiči ani s kamarády. Na stránkách zaměřených na pomoc po Internetu svoji pravou identitu zatají, aby mohl mluvit otevřeněji.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

▶ Ve škole působí **David** vždycky dost stydlivě, když ale hraje svoji oblíbenou online hru, hrozně rád přebírá iniciativu a bojuje s ostatními hráči.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

▶ **Julie** si právě otevřela restauraci. Chce přesvědčit nové zákazníky, aby přišli na večeři, a tak si pod cizím jménem vytvořila profil, kde zveřejnila velmi kladné hodnocení restaurace. Některé blízké členy rodiny a kamarády prosí, aby udělali totéž.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

▶ **Anna a Sofie** jsou velkými fanynkami filmu Pán prstenů. Při online komunikaci s ostatními fanoušky vystupují jako elfky a představují se jako Amarië a Aredhel.

Je chování přijatelné? Proč?

Lepší by bylo, kdyby se zachovali takhle...

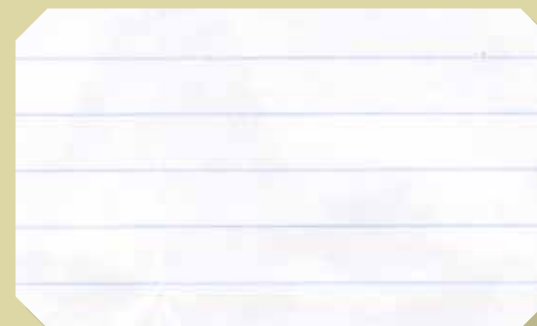
Anonymita

Situace nebo stav, kdy je vaše identita neznámá nebo nepřiznaná.²²

▶ Vyhledejte si příběh spisovatele, jehož sochu můžete vidět v městském parku v před hradem Vajdahunyadudapesti. Jak souvisí s anonymitou?

▶ Myslíte si, že je v dnešním světě ještě možné zůstat v anonymitě?

Vaše jméno se vždy někde na Internetu vyskytovat bude, např. na webových stránkách vaší školy. Vaši fotku označenou jménem mohou zveřejnit také vaši kamarádi a nemusí vám o tom vůbec říci.

Pátrání po vlastní digitální stopě

▶ I pokud své soukromé informace nezveřejníte, mohou si ostatní vaše osobní údaje a preference zjistit. Podívejte se na následující příklady. Dokážete vymyslet 4 způsoby, jak mohou ostatní lidé vaše osobní údaje vypátrat? .

1	Informace o mně hledají internetové vyhledávače. Pro účely reklamy zjišťují, co mě na Internetu zajímá.
2	
3	
4	
5	

²² The Free Dictionary, 'Anonymity' (online), <http://www.thefreedictionary.com/anonymity>.

Soukromí

Právo člověka uchovávat své osobní záležitosti a vztahy v tajnosti.²³

Yorick

Znepokojuje mě, kolik informací mají státní instituce o tom, kde se pohybuji a co tam dělám. Na seznamu mých přátel nejsou, nevím ale, jak daleko za mě zdi vidí. Můj profil není veřejný, nejsem si ale jistý, že se na něj nedostanou.

„Pokud nechcete, aby se vaše osobní informace objevovaly na Internetu, nezveřejňujte je zde.“

S tím souhlasím, ale i když nikdo z mých kamarádů ani já informace na Internetu nezveřejňujeme, přesto je o mně někdo shromažďuje a využívá.

To je pravda, ale co informace, které o vás zveřejňují kamarádi? Jaké informace byste raději, aby kamarádi na net nedávali?

Být na Internetu v utajení? Proč? Pokud lidé nejsou v té či oné podobě online, vypadají podezřele!

Souhlasíte s těmito názory, nebo ne? Proč?

²³ Cambridge Dictionaries online (2013), 'privacy' (online), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/privacy?q=privacy>.

5.2.

Právo být zapomenut - odstraňování digitální stopy

LHŮTA PLATNOSTI

Co kdyby bylo možné pro informace nastavit „lhůtu platnosti“?

Byly by pak automaticky smazány po určitém datu, které jste si někdy v minulosti nastavili.

Jaký webový obsah byste rádi zachovali navždy?

Jaké informace si myslíte, že byste měli odstranit dřív, než si začnete hledat zaměstnání?

Napište seznam informací o sobě, o jejichž existenci na Internetu víte, a u každé uveďte „lhůtu platnosti“.

<input type="text"/>	LHŮTA PLATNOSTI <input type="text"/>
----------------------	---

<input type="text"/>	LHŮTA PLATNOSTI <input type="text"/>
----------------------	---

<input type="text"/>	LHŮTA PLATNOSTI <input type="text"/>
----------------------	---

Sdílet či nesdílet, toť otázka!

Někteří lidé dávají přednost soukromému profilu, jiní se chtějí s ostatními podělit i o ty největší podrobnosti ze svého života. Někteří si o životech jiných čtou velmi rádi, jiní jsou ze záplavy zbytečných informací otráveni ...

Jaké informace by lidé podle vašeho názoru měli sdílet a jaké ne?

Měli by sdílet :

Neměli by sdílet :

➔ Přečtěte si následující příběhy a napište k nim své komentáře a úvahy.

Učím IT na střední škole a někteří mí žáci si mě přidali na Facebooku do přátel. Včera jsem si všiml, že jeden můj student je členem skupiny „Legalizujte marihuanu“. Ačkoli přímý důkaz nemám, pořád přemýšlím, jestli ji také užívá. Mám si promluvit s jeho rodiči, nebo nic neříkat a nechat si to pro sebe?

Až skončím školu, chci se stát novinářem. V dnešní době rozhodně musíte být na Internetu vidět. Dávám si ale pozor a sdílím jen ty informace, které chci lidem sdělit a které je upozorní na všechny kladné stránky mého projektu. Čím více lidí mě bude sledovat, tím lepší budu mít jméno. Lidé začnou poslouchat, a to je právě na Internetu skvělé - jakmile se informace začnou šířit, nedají se zastavit.

Jasně že jsou tu rizika, všichni máme na Internetu nějakou pověst, ale podle mě lidi často nechápou, že mohou mít všechno pod kontrolou. Sám se rozhoduji, kdo bude mým online „přítelem“. Mám sice 460 „přátel“, ale ne všichni mají přístup ke všemu. Většina sociálních sítí různé nastavení umožňuje, lidi toho ale nevyužívají. Když to vezmeme kolem a kolem, je ochrana soukromí věcí každého z nás.

Jelikož dělám pro naši firmu nábor zaměstnanců, skoro každý den hledám nové lidi, kteří by k nám mohli přijít pracovat. Při výběru vycházíme samozřejmě hlavně z motivačního dopisu, pracovních zkušeností, vzdělání a schopností uchazeče. Než ale někoho pozveme na pohovor, vyhledáme si jeho jméno na Googlu a na sociálních sítích. Důležitou roli hraje i dojem, který si o člověku uděláme z fotografií, z jeho aktivit na Internetu, z informací, které sdílí nebo zveřejňuje.

Pročítal jsem si zprávy, když jsem najednou objevil e-mail z daňového úřadu. Informovali mě, že mi uhradili pouze část peněz a žádali o potvrzení údajů o mém bankovním účtu. Byl to samozřejmě podvod. Měl jsem si uvědomit, že zaměstnanci skutečné instituce by mě o takto důvěrné informace nikdy nežádali e-mailem. Zloději mi z účtu ukradli velkou částku.

V životě jsem udělal několik šíleností. Byl jsem za ně odsouzen a trest jsem si odseděl. Přesto mě na některých webových stránkách stále označují za zločince. Žádal jsem, aby tuhle informaci ze všech stránek odstranili. Mám nárok na druhou šanci a informace o mé minulosti nikdo znát nepotřebuje.

Víte, jak dlouho si o vás škola nechává záznamy? Kdo myslíte, že k nim má přístup? Co se stane se záznamy po vašem odchodu ze školy?

Joanna

Na Facebooku si mohou prohlížet mé fotografie a číst texty jen lidé, kterým to dovolím. Záměrně přístup ke svým soukromým informacím omezují.

➔ Jaký je váš postoj ke sdílení informací a kam byste se zařadili na téhle škále?

Anonym

nerad s ostatními sdílím příliš mnoho osobních informací. Sociální sítě používám jen tehdy, když musím.

Ochranář

nebudu o sobě na Internetu šířit všechno, člověk musí být opatrný. Rád se ale s kamarády podělím o své názory a zážitky.

Sdílím se světem!

No he hecho nada lo, épor qué no voy a compartirlo con todo el mundo?

5.3. Dejte o sobě vědět, ale nepřehánějte to!

Sexting

Složenina slov „sex“ a „texting“. Zasílání zpráv nebo obrázků se sexuálním obsahem mobilním telefonem²⁴

Internet je výborný prostor pro flirtování a experimentování, zvláště pokud se v nevirtuálním světě stydíte. Na Internetu budete mít menší zábrany někoho oslovit a vaše sebevědomí pak může začít narůstat i mimo něj. Jak daleko ale zajdete?

Otestujte si své hranice!

➔ Jak daleko byste na Internetu zašli? U každé situace označte, jak by vám byla příjemná. Odpovědi prodiskutujte s někým ze sousedů.

1. Kamarád/ka z Internetu, se kterým/terou jste nějakou dobu chatovali, vás poprosí, abyste mu/jí poslali nějakou svoji sexy fotku.

2. Na Internetu jsem si vyhledal něco o tom, o čem se bojím nebo stydím mluvit s rodiči.

3. Kamarád rozeslal fotku dívky z naší školy, na které je ve sprše. Přeposílám ji dalším kamarádům, je to velká legrace!

Anonym, 15 let

„Když se mám v běžném životě seznámit s novými lidmi, strašně se stydím. A to už vůbec nemluví o flirtování. Na Internetu se cítím trochu bezpečněji, protože s nikým nemluví z očí do očí. Můžete mi poradit, kde si na Internetu můžu příjemně a bezpečně popovídat se svými vrstevníky?“

Askyourquestions.com

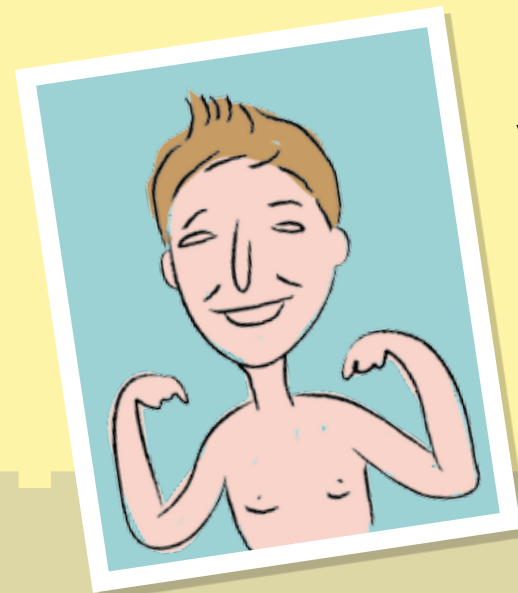
Měl by:

1
2
3
4
5

Neměl by:

1
2
3
4
5

²⁴ Merriam-Webster (2012), 'Sexting' (online), <http://www.merriam-webster.com/dictionary/sexting>.

V určité chvíli může být zábavné nebo zajímavé sdílet fotku, na které jste vy nebo někdo jiný nahý. Nezapomínejte ale, že si nikdy nemůžete být jisti, že fotka neskončí v nesprávných rukou. Jediný způsob, jak tomu zabránit, je fotku neposílat. I když fotku posíláte jednomu jedinému člověku, může to mít právní dohru.

➔ Zjistěte, zda byl v těchto případech porušen zákon. Pokud ano, dokážete vysvětlit, v čem jsou protizákonné?

Ben (14 let) se vyfotil nahý a fotku poslal své přítelkyni (také čtrnáctileté).

Poslala jsem e-mail se sexuálními narážkami svému příteli. Byl smutný, tak jsem ho chtěla rozveselit.

Moje přítelkyně (15 let) mi poslala fotku, na které je nahore bez. Fotku jsem nikomu neukazoval, to bych jí neudělal. Uložil jsem si ji bezpečně na svém počítači.

Kamarád na Internetu zveřejnil nahrávku, na které je jeden spolužák (18 let) ve sprše. Správci sociální sítě video okamžitě stáhli, ale ponížení už nešlo zabránit - všichni spolužáka viděli.

5.4. Mé a tvé soukromí

Na první pohled se zdá, že každý je za ochranu svého soukromí zodpovědný sám.

Clément

Snažím se nastavit si takovou ochranu soukromí, aby můj současný osobní život nebo hackeři se zlými úmysly neohrožovali moji budoucí profesní kariéru.

Ochrana vašeho soukromí však není pouze vaší věcí, týká se také ostatních. Na ochranu soukromí máte právo, zároveň jste však za ni zodpovědní. Je potřeba nezapomínat, že jakékoli vaše aktivity na Internetu mohou mít následky také pro jiné osoby.

I když si vlastní profil chráníte, soukromé informace se mohou na Internetu šířit také označováním osob.

Přemýšlejte, jaké komentáře píšete, kde klikáte na políčko „to se mi líbí“, jaké obrázky a jiný obsah na sociálních sítích sdílíte.

➔ S jakými informacemi byste své jméno raději nespojovali?

- Členství ve sportovním klubu
- Fotografie pořízené minulý víkend na večírku
- Fotografie z posledního výletu s přítelkyní/přítelem
- Váš komentář u novinového článku na téma zaměstnanosti ve vaší zemi
- Online hry, které jste v poslední době hráli
- Navštěvované webové stránky

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Víte, že na některých sociálních sítích nyní musíte označení odsouhlasit, tedy potvrdit, že se vaše jméno může u určité informace objevit? Pokud označení být nechcete, „tagování“ zkrátka odmítnete.

Zeptali jste se někdy někoho (nebo myslíte, že jste se měli zeptat), zda můžete zveřejnit jeho osobní informace nebo přiřadit jeho jméno k určitému obsahu na netu? Kdy?

Označujte s respektem! Co se stane, když je vaše soukromí narušeno? Jak můžete reagovat? Napište příklady situací, kdy bylo něčí soukromí narušeno a jak mohl tento člověk reagovat.

Situace

Jsem označen na fotce a chtěl bych označení zrušit. Autor ho však odstranit odmítá.

Řešení

Oznámím to provozovatelům sociální sítě a požádám je, aby označení zrušili.

6.1. Co jsou autorská práva?

Tvořivost

Schopnost vytvořit něco nového a nápaditého. Může se jednat o nové řešení problému, metodu, přístroj, umělecký objekt, směr apod.²⁵

Autorské právo

... chrání zveřejněná či nezveřejněná původní díla před neoprávněným pořízováním kopií bez uvedení autora či uhrazení autorských poplatků (platí během života autora a po dobu dalších 50 let). Autorské právo se netýká pouze knih, ale také reklamy, článků, grafického designu, etiket, dopisů (včetně e-mailů), textů písní, map, muzikálových skladeb, designu výrobků atd.²⁶

▶ Dokážete popsat porušení autorských práv? (viz 1. kapitola, str. 10)

➔ **Porušení/nedodržení autorských práv.** Není vždy snadné pochopit, kdy je určité dílo autorským zákonem chráněno a jak je možné takto chráněná díla používat legálně. Otestujte si své znalosti na následujících příkladech. Jedná se o porušení autorských práv?²⁷

- ANO NE 1. Streamujete písničky ze stránek, jejichž provozovatelé uzavřeli dohody s majiteli autorských práv (např. hudební aplikace Spotify).
- ANO NE 2. Zveřejníte obrázek se symbolem určitého kulturního prostředí, který je chráněn autorským právem (nezáleží, zda vlastníka práv uvedete či ne).
- ANO NE 3. Stahujete hudbu z iTunes.
- ANO NE 4. Zveřejníte vlastní videonahrávku z koncertu, ačkoli na vstupence bylo uvedeno, že pořízování videonahrávek je zakázáno.
- ANO NE 5. Na svém blogu zveřejníte úryvek z blogu někoho jiného. Nemáte souhlas autora, ale uvedete odkaz na jeho blog.
- ANO NE 6. Sledujete videonahrávku vystoupení, kterou natočil někdo jiný, ačkoli pořízování nahrávek bylo zakázáno.
- ANO NE 7. Zveřejníte fotografie, kterou jste pořídili na vystoupení. Na vstupence byl zákaz pořízování videonahrávek.
- ANO NE 8. Na svých webových stránkách nebo na sociální síti zveřejníte text/kytarové akordy současné populární písničky.
- ANO NE 9. Zveřejnění fotografií známých osobností, které jste pořídili na veřejném místě.
- ANO NE 10. Převezmete a zveřejníte celý článek (bez souhlasu autora). Uvedete jméno autora a odkaz za zdroj.

Odpovědi najdete na stránkách www.webwewant.eu

²⁵ <http://www.britannica.com/search?query=creativity>.

²⁶ Business Dictionary (2012), 'Copyright' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/copyright.html#ixzz2ElwNtw73>.

²⁷ Nominet (2012), Are you an accidental outlaw? (online), <http://accidentalloutlaw.knowthenet.org.uk/question1>.

Creative Commons

Příklad autorské licence, která umožňuje sdílet a šířit autorská díla. Představuje jednoduchý standardizovaný způsob, jak mohou autoři ostatním umožnit, aby jejich dílo sdíleli a využívali.²⁸

(Více informací o licencích Creative Commons získáte na těchto webových stránkách: <http://creativecommons.org/licenses/>)

➔ Ve kterých z následujících situací byla autorská práva porušena?

1) Na Flickru jste objevili fotografii, kterou autor publikoval pod touto licencí Creative Commons:

Chcete fotku použít na propagaci muzikálového vystoupení, na které prodáváte vstupenky. Můžete to udělat legálně?

2) Máte uloženo tisíce písniček. Stáhli jste si software typu peer-to-peer a stahujete pouze díla nechráněná autorským zákonem. Je možné, že zákon na ochranu autorských práv přesto porušujete?

3) Jako doprovod k pódiovému vystoupení vytváříte audiovizuální program. Snažíte se najít vhodné obrázky. Rádi byste použili obrázek chráněný touto licencí Creative Commons:

Můžete ho udělat, aniž byste porušili autorská práva?

Odpovědi najdete na stránkách www.webwewant.eu.

VĚDĚLI
JSTE,
ŽE...?

Víte, že 47% uživatelů nedokáže s jistotou určit, zda určitý obsah stahují, streamují nebo sdílejí legálně či ne? Dokazuje to, že je uživatele potřeba vzdělávat a informovat ještě důsledněji.²⁹

²⁸ Více na <http://www.creativecommons.cz>

²⁹ Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal (online), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.

6.2. Jste piráti?

Floran

Na Internetu má platit svoboda projevu. Když je něco online, měl bych mít možnost si to stáhnout.

Během deseti let se náš pohled na hudbu úplně změní a nikdo s tím nic neudělá ... Nechápu, jaký má smysl předstírat, že k tomu nedojde. Jsem si jistý, že například autorská práva za deset let už nebudou existovat. Koncept autorství a duševního vlastnictví bude úplně rozmetán.

David Bowie 2002³⁰

Jste piráti?

➔ Vyznáte se v zákonech na ochranu autorských práv? Odpovězte na následující otázky.

1. Stáhl jsem si hudební nahrávku chráněnou autorským zákonem a nezaplatil za ni.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
2. Nahrál jsem koncerty své oblíbené skupiny a umístil jejich fotky na svůj profil na sociální síti.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
3. Neptám se pokaždé na svolení svých přátel-rodiny, když dávám jejich fotky na internet.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
4. Zkopíroval jsem pro kamarády DVD, které jsem si koupil v obchodě.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
5. Zkopíroval jsem text z webu do své školní práce, aniž bych uvedl autora a zdroj.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
6. Když používám obrázky z internetu, nekontroluji moc, jestli jsou chráněné autorským právem.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
7. Skutečně mi moc nevadí, když lidé použijí texty z mého blogu/webové stránky, aniž by uvedli, že jsem autorem.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
8. Uveřejnil jsem části cizí webové stránky bez náležitého odkazu na zdroj.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
9. Ilegální stahování ve skutečnosti neporušuje zákon, protože lidé za to nejsou skoro vůbec postihováni.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím
10. Obsah uveřejněný online by měl být pro každého vždy volně k použití.
 Je to v pořádku / Souhlasím Není to v pořádku / Nesouhlasím

³⁰ Pareles, J. (2002), David Bowie, 21st-Century Entrepreneur (online), The New York Times, <http://www.nytimes.com/2002/06/09/arts/david-bowie-21st-century-entrepreneur.html?src=pm>.

Začněte na levém konci šipky. Po každé odpovědi „Je to v pořádku/Souhlasím“ postupte o jedno políčko doprava. Na jakém políčku skončíte? Svůj výsledek proberte s ostatními ve skupině.

Začněte tady!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Autorská práva velmi respektujete. Nevadí vám zaplatit drobnou částku za dílo někoho jiného a vždy uvádíte autora originálu.

O autorských právech víte, ne vždy je ale respektujete. Proč byste platili, když si určitou věc můžete stáhnout zadarmo, že?

O autorských právech asi něco tušíte, moc jim ale nerozumíte. Říkáte si, že když někdo nechce, aby ostatní jeho dílo používali, nemá ho zveřejňovat online!

➡ Je snadné zapomenout, že za každou písničkou stojí tým nadšených profesionálů, které dobrá hudba stojí spoustu práce. Organizátoři kampaně Music Matters chtějí právě na tyto lidi upozornit a milovníkům hudby připomenout, aby nahrávky stahovali z legálních stránek. Navštivte stránky <http://www.whymusicmatters.org/> a seznamte se s kampaní podrobněji.³¹

Co si o kampani Music Matters myslíte? Podpořili byste ji?

➡ Uplatňujete na své dílo autorský zákon. Zařídili jste si někdy pro své dílo ochranu autorským zákonem? Jak je třeba postupovat? Kde získáte více informací?

➡ Dvě stránky problému. Ano, Internet můžete používat svobodně, ale poskytovatelé webových stránek mají také svá práva, a pokud porušíte zákon, mohou zasáhnout. Dokážete uvést příklady svých práv a práv tvůrců webových stránek?

Vaše práva

Na Internetu mám právo sdílet obsah.

Práva tvůrců webových stránek

Mají právo odstranit díla chráněná autorským zákonem, která na Internetu zveřejním bez uvedení autora.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Ti, kdo porušují autorský zákon, tvrdí, že by se tak přestali chovat za těchto podmínek: kdyby byly k dispozici levnější legální služby (39%); vše, co potřebují, by bylo k dispozici z legálních zdrojů (32%); bylo by jasněji uvedeno, jaký obsah je legální (26%).³²

³¹ <http://www.whymusicmatters.org/pages/our-campaign>.

³² Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal (online), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.

7.

Co jste se naučili? Jste webovými znalci či neználky?

➡ **Odpovězte na kvízové otázky a otestujte své znalosti!**

Pozor, u některých otázek je více správných odpovědí!

1. Na Internetu najdete videonahrávku, která obsahuje rasistické nebo urážlivé výrazy. Co byste měli udělat?

- Nic, nahrávka je na Internetu, nic s tím udělat nemůžete.
- Pomocí nástrojů na webové stránce nevhodný obsah nahrávky nahlásit.
- Zavolat na policii a podat oficiální oznámení/stížnost.
- Nahrávku si stáhnout a sdílet ji s kamarády, aby viděli, jak je strašná.

2. Jsou tato tvrzení pravdivá nebo ne?

- Svoboda projevu znamená, že na Internetu můžete ostatní urážet.
- Na fotografii jakékoli osoby, kterou pořídíte ve veřejném prostoru, máte autorské právo.
- Pokud nejsou porušeny smluvní podmínky, je nemožné ze sociální sítě jakýkoli obsah odstranit.
- Pokud má někdo na sociální síti více než 500 přátel, nebude schopen na Internetu chránit své dobré jméno.

3. Které z následujících prvků zaručují, že webové stránky jsou zabezpečené a jejich používání je bezpečné?

- https
- symbol visacího zámku dole na stránce
- zelené pozadí pole s adresou
- přípona .com nebo .org v adrese webové stránky

4. Které z následujících informací uložené na mobilním přístroji mohou zneužít podvodníci?³³

- adresa bydliště
- datum narození
- přihlašovací údaje do online bankovního účtu
- údaje potřebné pro přihlášení na webovou stránku
- údaje z bankovní karty
- heslo pro přihlášení na sociální síť
- fotografie nebo videonahrávky zachycující delikátní situace

5. Je v pořádku, když v profilu na sociální síti neuvédete své skutečné jméno, ačkoli je ve smluvních podmínkách vyžadováno?

6. Trolling znamená:

- nabourání se do cizího profilu a jeho ovládnutí
- zveřejňování negativních, nepravdivých a urážlivých komentářů na internetových komunikačních kanálech s cílem vyprokovat emoční reakci adresáta/adresátů
- zveřejňování urážlivých a/nebo negativních zpráv na stránkách zesnulých osob na sociálních sítích
- rozesílání spamů na náhodně vybrané účty sociálních sítí

³³ Odkaz <http://inthedark.knowthenet.org.uk/question1>

7. Dostali jste žádost o potvrzení přátelství od člověka, který pracuje ve firmě, kam budete příští týden dělat přijímací pohovor. Jak byste se měli zachovat?

- Žádost byste měli přijmout, budou vás muset brát takové, jací jste.
- Žádost byste měli odmítnout, protože kdyby ve firmě viděli obsah vašeho profilu, nechtěli by vás zaměstnat.
- Měli byste si svůj profil projít a vymazat veškerý obsah, který by ostatní mohli považovat za urážlivý. Stojí to za to, i když vám to zabere celý víkend.
- Měli byste si nastavit ochranu soukromí tak, aby váš nový přítel viděl jen tu část obsahu, kterou mu ukázat chcete.

8. Který z následujících kroků vám na Internetu pomůže chránit vaše dobré jméno?

- Budete-li „přáteli“ pouze s lidmi, které znáte a kterým věříte.
- Budete-li si pravidelně kontrolovat nastavení ochrany soukromí na svých profilech v sociálních sítích, abyste věděli, co z vašeho obsahu ostatní vidí.
- Smažete své profily na všech sociálních sítích
- Budete-li využívat pouze profesionální sociální sítě, jako např. LinkedIn.

9. Příští týden vás čeká pracovní pohovor. Chcete se přesvědčit, že na Internetu působíte dobrým dojmem. Co byste měli udělat?

- Vytvořit si falešný životopis a zveřejnit ho na několika webových stránkách.
- Založit si profil na síti LinkedIn a zveřejnit zde, že jste pracovali pro několik prestižních firem různě po světě - nikdo to nebude ověřovat.
- Připojit se na Internet a odstranit nevhodný obsah ze svých veřejně přístupných profilů.
- Nedělat nic. Nikoho ve skutečnosti nezajímá, co je na Internetu. Jestli práci dostanete, nebo se, se bude rozhodovat jen při pohovoru.

10. Pověst si můžete chránit také pomocí silného hesla. Jak takové heslo vypadá?

- Je krátké a snadno zapamatovatelné.
- Je dlouhé a složené z písmen, číslic a symbol. (Jelikož je příliš složité, budete si ho možná muset zapsat.)
- Heslem je vaše jméno napsané pozpátku a zakončené datem narození.
- Heslem je zapamatovatelný výraz, který nenajdete ve slovníku, složený nejméně z osmi znaků a obsahující číslice, písmena a symboly.

11. Na veřejně přístupném profilu někdo zveřejnil vaši fotografii z večírku, na kterém jste byli minulý víkend. Na fotce ležíte na zemi a vedle sebe máte prázdnou lahev od vodky. Fotku okomentovalo více než 50 lidí. Co byste měli udělat?

- Nic. Nepili jste, vaši kamarádi fotku naaranžovali.
- Kontaktovat toho, kdo fotku na Internet dal, a poprosit ho, aby ji odstranil.
- Kontaktovat administrátora stránek a trvat na tom, aby fotku odstranil. Jejím zveřejněním byly určité porušeny smluvní podmínky.
- Máte několik „zajímavých“ fotografií kamaráda, který problematickou fotku na Internet dal. Zveřejníte je a všem sdělíte, že jsou online.

12. Co dále můžete pro ochranu svých údajů udělat?

- Nastavit si počítač tak, aby se po krátké chvíli, kdy na něm nepracujete, zamkl a vyžadoval heslo.
- Využít PIN k SIM kartě.
- Využít možnosti dálkové mazání dat.
- Pravidelně zálohovat.
- Pravidelně aktualizovat software.
- Používat antivirový program.

13. Jste pozváni na oslavu s partou kamarádů. Máte ale obavy, co se po víkendu objeví na Internetu. Jak byste se měli zachovat?

- Dávat pozor, abyste se celý víkend chovali příkladně.
- Na oslavu nechodit, příliš byste riskovali.
- S kamarády si ještě před víkendem promluvit a vysvětlit, z čeho máte obavy a proč musíte na svoji pověst na Internetu dbát.
- Vyčkat, co se po víkendu stane.

14. Které z aktivit jsou nezákonné?

- Streamování písniček ze stránek provozovatelů, kteří uzavřeli dohody s vlastníky autorských práv.
- Stahování z iTunes.
- Sledování videa, které někdo jiný natočil na vystoupení, ačkoli bylo pořizování nahrávek zakázáno.
- Streamování a stahování písniček ze stránek provozovatelů, kteří neuzavřeli dohody s majiteli autorských práv.

15. Je legální bez svolení převzít a zveřejnit článek, pokud uvedete autora a odkaz na zdroj?

Nezapomeňte:

- Pravidelně si kontrolujte nastavení svého soukromí na stránkách sociálních sítí a v případě potřeby je změňte.
- Pokud je to možné, používejte zabezpečené webové stránky, např. s https. Informace zasílané na tyto stránky jsou kódovány.
- Nemáte-li čas číst při přihlašování na nové stránky celé smluvní podmínky, zvažte, jestli by vám nepomohl nástroj typu EULAlyzer.
- Všichni máme povinnost ohlašovat nevhodný obsah, který na Internetu nalozneme.
- Čím častěji to budeme dělat, tím příjemněji nám všem na Internetu bude.
- Stojí za to občas si na Internetu vyhledat své jméno (nebo si nastavit upozornění na Googlu). Získáte tak lepší představu o tom, co uvidí ostatní, když si o vás budou chtít na Internetu něco zjistit.
- I když to není vždy snadné, *přemýšlejte, než něco zveřejníte!*

Para más información, ponte en contacto con la red Insafe en tu país.

Belgie	www.clicksafe.be	Malta	www.mca.org.mt
Bulharsko	www.safenet.bg	Německo	www.klicksafe.de
Česká republika	www.saferinternet.cz	Nizozemí	www.mijndigitalewereld.nl
Estonsko	www.targaltinternetis.ee	Norsko	www.medietilsynet.no
Dánsko	www.medieraadet.dk	Polsko	www.saferinternet.pl
Finsko	http://www.meku.fi/fisic/	Portugalsko	www.internetsegura.pt
Francie	www.internetsanscrainte.fr	Rakousko	www.saferinternet.at
Irsko	www.webwise.ie	Rumunsko	www.sigur.info
Island	www.saft.is	Rusko	www.saferunet.ru
Itálie	www.saferinternetday.it	Řecko	www.saferinternet.gr
Kypr	www.cyberethics.info	Slovensko	www.zodpovedne.sk
Litva	www.draugiskasinternetas.lt	Slovinsko	www.safe.si
Lotyšsko	www.drossinternets.lv	Spojené království	www.saferinternet.org.uk
Lucembursko	www.bee-secure.lu	Španělsko	www.protegeles.com
Maďarsko	www.saferinternet.hu	Švédsko	www.medieradet.se

Na Internetu máme otevřeny dveře do nádherného světa plného nekonečných možností, kde můžeme zkoumat neznámé, komunikovat a tvořit. Ve srovnání s reálným světem osobních setkání je web místem, kde se může zvědavost a tvořivost rozvíjet naplno a kde si mladí lidé mohou rozvíjet celou řadu schopností ve zdánlivě méně ohrožujícím prostředí.

Na neopatrné uživatele tady však čekají i nástrahy. Stejně jako v jiných oblastech života dospívajících hraje i zde zásadní roli osvěta, díky které budou schopni při používání internetových médií více přemýšlet.

„Web We Want“ (Web podle nás) je název vzdělávací brožury určené čtenářům ve věku 13 -16 let. Byla vytvořena pro mladé lidi a zároveň ve spolupráci s nimi. Zvolený obsah a způsob podání by měl odpovídat potřebám a preferencím dnešních mladých lidí a přivést je k zamyšlení nad takovými problémy, jako je digitální stopa, ochrana vlastního dobrého jména nebo dodržování práv a povinností. Zařadili jsme také řadu praktických cvičení, při kterých mohou mladí uživatelé sdílet své zkušenosti a své chování na Internetu kriticky hodnotit.

Učitelé, rodiče a další pedagogové najdou doplňkové materiály k problémům a aktivitám obsaženým v příručce na stránkách www.webwewant.eu. Ty budou sloužit také jako platforma, kde mohou mladí lidé zveřejňovat své odpovědi a názory.

Autoři

Vytvořeno:

- Publikace organizace European Schoolnet
- Ve spolupráci se sítí Insafe a za podpory společností Liberty Global a Google.
- Vytvořeno v roce 2013

Diseño: Iddifix

Zvláštní poděkování: Charlotte, Clément, Ellen, Floran, Isabelle, Joanna, Josh, L'uboš, Livi, Tereza, Yorick, Ioanna, Manon, Lisa, Jari a učitelům, rodičům a žákům, kteří se na testování a přípravě této publikace podíleli.

Autorské právo

Název: The Web We Want - Web podle nás

Prefix: 9789491440

ISBN: 9789491440427

EAN: 9789491440427

Autorská práva: Na toto dílo se vztahuje licence Creative Commons Attribution-Noncommercial-NoDerivative Works 3.0 Unported License. Podrobnosti o licenci zde: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

